

Vasikoiden maitojuotto luonnonmukaisessa tuotannossa

Arto Huuskonen, Erkki Joki-Tokola, Satu Valkama, Janne Kiljala ja Sami Huttu
MTT / Pohjois-Pohjanmaan tutkimusasema, 92400 Ruukki, etunimi.sukunimi@mtt.fi

Johdanto

Euroopan Unionissa alettiin soveltaa yhtenäistä luomukotieläintuotantosääntöä vuoden 2000 elokuusta alkaen. Uuden tuotantosäännön mukaan vasikat on ruokittava maidolla kolmen kuukauden ikään saakka. Maidon määrää ei asetuksessa rajata, eikä siihen puututa kansallisessa soveltamisohjeessa eikä luonnonmukaisen kotieläintuotannon valvontaohjeessa. MTT:n Pohjois-Pohjanmaan tutkimusasemalla selvitettiin, miten kolmen kuukauden ikään asti maidolla ruokitut vasikat kasvavat ja miten maitojuotto vaikuttaa niiden rehunkulutukseen erilaisilla juottostrategioilla.

Tutkimuksessa oli mukana neljä koeryhmää, joissa kussakin oli kahdeksan vasikkaa. Ryhmistä kolmea ruokittiin kolmen kuukauden ikään kestäväillä täysmaitojuotoilla. Maitojuotoilla olleiden ryhmien vasikoita verrattiin niukahkoa juottoruokintaa saaneisiin vasikoihin (ryhmä 1), jotka saivat teollista juomarehua (Startti Instant) neljä litraa (2 x 2 litraa) päivässä kahden kuukauden ikään asti. Eri juottostrategiat on esitetty tarkemmin taulukossa 1. Eläimet olivat ay- ja fr-sonnivasikoita, jotka sijoitettiin juottokokeen ajaksi yksilökarsinoihin ja juotettiin tuttiämpäreistä. Juoman ohella kaikkien ryhmien vasikat saivat vapaasti väkirehuseosta, jossa oli ohraa 75 %, rypsipuristetta 20 % ja kivennäistä 5 %. Karkearehuna oli juoton ajan heinä ja vieroituksen jälkeen säilörehu.

Taulukko 1. Vasikoiden juottostrategiat.

Juomarehu	Teollinen Juomarehu	Hapatettu maito	Hapatettu maito	Käsittelemätön maito
Juotto 2 vk – 2kk	2 x 2 l	vapaasti	vapaasti	3 x 2 l
Juotto 2 kk – 3 kk	-	vapaasti	2 l	2 l

Tulokset ja tulosten tarkastelu

Kahden kuukauden ikään saakka vasikat kasvoivat nopeimmin sellaisissa ryhmissä, joille annettiin maitoa vapaasti (ryhmät 2 ja 3). Hitaimmin vasikat kasvoivat ryhmässä, joka sai niukahkoa juottoruokintaa (ryhmä 1). Tämä johtui siitä, että vasikka voi ensimmäisten elinviikkojensa aikana hyödyntää parhaiten juuri juoman mukana saamia ravintoaineita. Juoton rajoittaminen lisäsi kuitenkin selvästi vasikoiden väkirehun ja karkearehun syöntiä.

Kaikki maidolla ruokitut ryhmät kasvoivat myös kolmannen elinkuukautensa aikana nopeammin kuin niukahkoa juottoruokintaa saanut ryhmä. Juoton jatkaminen vapaana (ryhmä 2) tai sen rajoittaminen kahden kuukauden iässä (ryhmät 3 ja 4) ei vaikuttanut kasvunopeuteen. Teollisen juomarehun korvaaminen maidolla ja juottokauden pidentäminen kuukaudella yli kolminkertaistivat juottokauden aikaisen rehukustannuksen. Käytännössä koko juottokauden rehukustannus muodostui maidon hinnasta, sillä karkea- ja väkirehujen osuus oli alle viisi prosenttia juottokauden rehukustannuksesta.

Vielä kuuden kuukauden iässä vapaasti maidolla juotetut eläimet (ryhmä 2) olivat suurempia kuin rajoitetusti maidolla juotetut (ryhmä 4). Loppukasvatuskaudella rajoitetusti juotetut eläimet kuorivat eron umpeen, sillä niiden päiväkasvu oli tällöin hieman nopeampaa kuin vapaasti juotettujen eläinten. Niukalla juotolla olleet eläimet (ryhmä 1) eivät sen sijaan pystyneet kompensoimaan alussa menettämäänsä kasvua. Teurasprosenttiin tai ruohojen lihakuuteen vasikkakauden maitojuotto ei vaikuttanut, mutta vapaasti juotetut sonnit olivat hieman rasvaisempia kuin rajoitetusti juotetut.

Johtopäätökset

Runsas juottoruokinta ja ruoansulatuksen pysyminen yksimahaisen eläimen kaltaisena mahdollistavat rehun kuiva-aineen korkean sulavuuden, muuntokelpoisen energian lisääntyneen saannin sekä rajoitettua juottoa hieman nopeamman painon kehityksen juottokaudella. Kuitenkaan runsaan juoton kokonaisvaikutus eläimen kasvuun ja tuotannon taloudelliseen kannattavuuteen ei välttämättä ole positiivinen. Vasikoiden vapaalle juotolle kolmen kuukauden ikään asti ei näytä löytyvän perusteita. Täysmaidon käyttö ruokinnassa aiheuttaa huomattavia kustannuksia, eikä runsas juotto lisää eläinten kasvua niin paljon, että se olisi taloudellisesti kannattavaa. Aikainen pötsin kehitys puolestaan vähentää työvoiman tarvetta ja rehukustannuksia parantaen siten taloudellista tulosta.